

Lamda Tau=35 Tau /035512/

Max: 3,6 mg, min:4,1 mg. B3 szinképü, EA típusu,
P=3,952955 nap. A fénycsökkenés 10,5 órán keresztül tart.
Kicsi az amplitudó: 0,5 mg.

Összehasonlítók: epszikon Tau=36; kszi Tau=38; nü Tau=39; gamma Tau=39; mü Tau=43.

Delta Lib=19 Lib /145508/ Zuben Elakribi

Max: 4,9 mg, min:6,1 mg. A1 szinképü, EA típusu, az alap-
epocha és a periódus: 2.422.852,3598+2,32735297.E.

Összehasonlítók: 16 Lib=45; epszilon Lib=49; kszi²Lib=56, kszi¹Lib=58; 18 Lib=60; 17 Lib=64.

68 Her=u Her /171333/

Max: 4,6 mg, mint:5,3 mg, min 2=4,8 mg. B3 szinképü,
P=2,051027 nap. EB típusu.

Összehasonlítók: Pi Her=32; epszilon Her=39; rho Her=48; 59d Her=52; c Her=53.

Béta Lyr=10 Lyr /184633/ Sheliak

Max:3,4 mg, min:4,5 mg, min2=3,8 mg. B8 szinképü, EB
típusu, alapepocha és a periódus: 2.398.590,514+12,908134.E.

Összehasonlítók:mint az R Lyr csillagai.

/folytatása következik a METEOR 77/3.számában/

Pusztuló és maximumban tartózkodó mono- és bipoláris

AA-k

Ezuttal három aktív terület /Active Area = AA/ észlelését közöljük. A rajzok bal felső sarkában a dátum UT-ben /az utolsó megfigyelés kivételével valamennyi 1976-ban készült/, a jobb alsó sarokban a sorszám, a jobb felsőben a nagyítás és az észlelés módszere /P projekciót, V vizuális jelent/, végül bal oldalon, alul a megfigyelő névbetűi a használt műszer centiméterben kifejezett objektív átmérőjével. A következők észleltek: Keszthelyi Sándor /KS/ Budapest, Mizser Attila /MA/ Budapest, Pócza Tibor /PT/ Sopron, Vadász Sándor /VS/ Budapest.

Az első sorozat /1-4.számú rajzok/ tipikus példája lehetne a gyors változásokat mutató, összességében pusztuló aktív vidéknek. Az első rajz kb. 1 nappal a CM-en való áthaladás után készült, a több tagu umbrát /U/ igen halvány penumbra /PU/ övezi. Aug.18-ra az egész csoportra jellemző általános tágulás történt: a diffúz AA hossz tengelye duplájára növekedett! /20-ról 40 ezer km-re/. Ezen a napon a főfolt PU intenzitása is megváltozott, amennyiben hőmérséklete hozzávetőlegesen több száz fokkal csökkent. /A hidrogénkonvekciót lefékező mágneses tér miatt a foltban nem érvényesül annak fűtőhatása. Az U alacsonyabb és a PU még alacsonyabb hőmérsékletét tehát a benne lévő mágneses tér okozza/. A vezető folthoz képest több pórus kifejlődött, erős kontraszt-tagolódások észlelhetők.

Amilyen heves volt a kifejlődés, illetve tágulás, olyan gyors lett ennek ellenkezője is: aug.19-re a visszafejlődés és összehúzódás nagy méreteket ölt: a hossz tengely aug.17-hez képest annak 6-7 tized része /13 ezer km/. Bár egyre jobban közelíti meg a peremet az AA, amellyel megfigyelhetősége romlik, mégis egyértelműen megállapítható a pusztulás. Még kifejezőbbé válik ez aug.20-án, mikor is további közeledés a foltok között már nincs, és amikor az AA 25°-ra megközelíti a peremet. Természetes fényben egyre inkább jobban észlelhető a napfolt örök utitársa, a fáklyamező. A teret egyre inkább birtokló, szálas szerkezetű fáklyák között akadt egy viszonylag stabilisnak mondható képződmény a vezető folttól északnyugatra, mely fényességével felülmulta valamennyit. Megjegyzendő, hogy 19-én a délkeleti éggömbön, átellenben a rajzokon ábrázolt területtel egy közepes méretű, magányos, fáklyahalóval övezett AA fordult be.

Az 5-7.sz.rajz egy maximumban tartózkodó monopolár AA-t örökít meg /amely természetesen a valóságban bipoláris/. Méretére jellemző, hogy szabad szemmel is észlelhető volt /a vezető folt nagysága átlagosan 60 ezer km!/. Dec.11-én könnyen, 12-én nehezebben pusztta szemmel is lehetett látni. Kedvező körülménynek számított 11-i CM - át-

menete. Hogy a kifejlődési szakasz végén lévő AA mennyire a maximumban tartózkodott, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy különleges - és ezen belül hidas - jelenségeket produkált.

Látványos fényes - jelen esetben egyenes - sáv, un. hid szelte át az U északkeleti zónáját 11-én és 12-én is. Figyelemre méltó az, hogy a hid, és a PU-nak a hatezer fokban fotoszféra felé néző oldalán létrejövő különálló U egy-szerre lettek észlelve. Ugyanis ilyen jelenségeket egyidőben már sokszor megfigyeltek. Talán a mellék U a fő U-ból löködött ki a hid hatására, de akármi legyen is az igazság, az időbeli egyezés nem lehetett pusztán véletlen.

A főfolt több nyulványa szemléletesebbé tette a kapcsolatot az AA egyes tagjai között /6.sz.rajz/. Dec.12-én fényes Secchi gyűrű tette még változatosabbá a látványosságokban eddig sem szükkülő 60 ezer km-es aktív területet.

A harmadik AA /8-14.sz.rajzok/ egy igazi bipoláris napfoltcsoport, amelynek észlelt szakaszára egyaránt jellemző a maximumban tartózkodó és a pusztuló jelző. Feltűnése dec.25-én a délkeleti peremen történt. 26-ig 20-25°-os fáklyamező övezi. 28-ig tekinthető fejlődő alakzatnak. Még ezen a napon az érdekes alakú északi vagy déli polaritású foltot már fényes hid szeli át, ami az AA felfelé ivelő életútjának hanyatlására mutat.

A dec.28-i bipolár AA szemre is nagyon hasonlít egy mágnes körül kialakuló erővonalakra. Ellentétben a többi rajzzal, itt a PU vonalazását épp a még szembeötlőbb hasonlóság kedvéért máshogy készítettem. Sajnos a mágneses pólusokra emlékeztető AA, mely fényes halóval is övezve volt, dec.30-ra már nem volt észlelhető. A PU egybe olvadt, a kettős U azonban megmaradt, jelezve az igazi bipoláris származást. A környező pórások kevés változást mutattak, pedig 28-án a vezető bipolártól 150 ezer km-re keletre sok pórás tűnt fel, melyek ezek szerint mégsem fejlődtek tovább. 1977. január 5-én hatalmas elliptikus, szálas szerkezetű fáklyamezővel láthatósága megszűnt.

Továbbra is várom az észlelésekbe bekapcsolódók aktív közreműködését.

Vadász Sándor.

1143 Budapest, Ilka utca 18.

